Árni Skaale
Bárður á Lakjuni
Beinir Johannesen
Elsebeth Mercedis Gunnleygsdóttur
Jørgen Niclasen
vegna Fólkaflokkin

Løgtingið

Uppskot til

Løgtingslóg um broyting í løgtingslóg um dagstovnar og dagrøkt
(Pengarnir fylgja barninum)

§ 1

Í løgtingslóg nr. 67 frá 10. mai 2000 um dagstovnar og dagrøkt, sum broytt við løgtingslóg nr. 152 frá 20. desember 2005, løgtingslóg nr. 38 frá 9. mai 2006 og løgtingslóg nr. 45 frá 30. apríl 2018, verður aftan á § 6 a, men áðrenn yvirskriftina yvir § 7 sett inn:

"Pengarnir fylgja barninum

§ 6 b. Kommunan kann veita foreldrum við børnum upp til barnagarðsaldur eina veiting, um børnini ikki eru á dagstovni ella í dagrøkt sambært § 3.
Stk. 2. Treytir fyri at fáa veitingina eru, at:
1) Umsøkjari ikki fyri sama tíðarskeið móttekur arbeiðsloysisstuðul sambært løgtingslóg um arbeiðsloysistrygging og arbeiðsávísing, útgjald sambært løgtingslóg um barsilsskipan, veiting sambært løgtingslóg um almannapensjónir, uppihaldsveiting sambært løgtingslóg um almannatrygd og tænastur, lestrarstuðul sambært løgtingslóg um lestrarstuðul ella uppihaldsveiting ella lønaríkoyti sambært løgtingslóg um arbeiðsfremjandi tiltøk.
2) Umsøkjari ikki í størri mun átekur sær annað arbeiði.
3) Umsøkjari og barn búgva á sama bústaði.

Stk. 3. Bæði foreldrini kunnu ikki fáa veitingina samstundis fyri sama barn.
Stk. 4. Kommunan ásetir upphæddina á veitingini, sum í mesta lagi kann vera 70% av miðal rakstrarútreiðslunum hjá kommununi av at reka eina vøggustovu í kommununi. "

§ 2

Henda løgtingslóg kemur í gildi dagin eftir, at hon er kunngjørd.

Almennar viðmerkingar
Uppskotið ásetir eina heimild til kommunurnar at rinda part av kostnaðinum fyri stovnspláss til foreldur, um tey velja at ansa egnum børnum heima. Hetta verður gjørt út frá meginregluni um, at pengarnir skulu fylgja barninum. Tørvur er á, at foreldur kunnu fáa størri frælsi at skipa sín gerandisdag, og er hetta ein liður í tí at geva foreldrum størri frælsi at avgera, hvussu ansing av teirra børnum skal skipast.

Uppskotið heimilar kommunum at rinda part av kostnaðinum fyri stovnspláss til foreldur, og er tað ein sjálvboðin skipan, har kommunur sjálvar gera av, um tær bjóða sínum borgarum hetta tilboð.

Hóast innihaldið í uppskotinum við at geva kommununum heimild at rinda part av kostnaðinum fyri stovnspláss til foreldur, er ein nýggj skipan, so er í dag einki krav um, at børn skulu ansast á dagstovnum. Foreldur kunnu frítt velja at ansa egnum børnum fram til skúlaaldur og ikki lata tey fara á stovn.

Endamálið við uppskotinum er at geva kommununum heimild, innanfyri ásettar karmar, at bjóða foreldrum eina veiting, um tey velja, at børnini ikki skulu í vøggustovu, men heldur vera heima saman við foreldrunum til tey fara í barnagarð. Uppskotið hevur sín uppruna í samgonguskjalinum frá 2019 millum Fólkaflokkin, Sambandsflokkin og Miðflokkin.

Sum høvuðsregla er ætlanin við uppskotinum tann, at foreldrini skulu vera saman við og ansa barninum. Tað, at foreldur skulu vera um og ansa egnum børnum, merkir ikki, at tað er ein treyt, at tey skulu vera heima við hús alt tíðarskeiðið. Tað er eingin áseting, sum forðar foreldrum í at ansa børnunum uttan fyri heimið og samstundis uppfylla treytirnar fyri at fáa veitingina.

Innanfyri tær avmarkingar, sum ásettar eru í uppskotinum, fer uppskotið at geva kommunum heimild at geva foreldrum eina veiting, um tey velja at vera heima hjá børnunum, til tey fara í barnagarð.

Hetta er ein sjálvboðin skipan fyri kommunurnar, og avgerð hvør kommuna sær, um hon ynskir at bjóða sínum borgarum møguleikan. Tað kunnu vera fleiri orsakir til, at kommunur ikki ynskja at brúka heimildina og seta skipanina í gildi. Tað kann eitt nú vera, tí kommunan metir tað vera fíggjarliga ella umsitingarliga ov tungt. Harafturímóti kann hugsast, at summar kommunur fara at síggja fyrimunir við skipanini, tá skipanin gevur kommununi størri frælsi at skipa seg.

Kommunurnar áseta eisini upphæddina á veitingini, sum tó í mesta lagi kann vera 70% av ansingarkostnaðinum hjá tí einstøku kommununi. Um foreldur velja hesa skipan, sparir kommunan útreiðslur av ansing. Tí tekur veitingin útgangsstøði í kostnaðinum, sum er av at reka kommunala ansing. Fíggjarligi fyrimunurin fyri foreldrini er ikki bert veitingin, men eisini foreldragjaldið til ansing, ið foreldrini ikki skulu rinda.

Uppskotið hevur støði í, at tað eru pengarnir, sum fylgja barninum. Við øðrum orðum at tær útreiðslur, sum kommunan hevur av at ansa barninum, í staðin verður veiting til foreldur, sum velja at vera heima hjá barninum. Veitingin er sostatt ikki at rokna sum løn, og tí skal veitingin ikki vera skattskyldug. Um veitingin hinvegin hevði verið skattskyldug, hevði partur av veitingini farið aftur til ávikavist land og kommunur sum skattur og tí ikki í samsvari við omanfyri nevndu meginreglu. Neyðugt verður tí at broyta skattalógina, soleiðis at veitingin sambært hesi løgtingslóg verður undantikin skattskyldu.

Fyri at tryggja framhaldandi inngjald til eftirlønina hjá foreldrum, ið velja hesa skipan, verður eisini neyðugt at gera broytingar í løgtingslóg um eftirløn fyri at staðfesta, at eftirløn skal rindast av veitingini.

Høvuðsendamálið við uppskotinum er at geva foreldrum møguleika til í størri mun at vera saman við barni sínum fyrstu árini. Tí er tað ikki sameiniligt at móttaka veitingina og samstundis vera virkin á arbeiðsmarknaðinum. Tað er ásett, at tann, ið fær veitingina, ikki í størri mun átekur sær annað arbeiði. Tað er heldur ikki sameiniligt at móttaka veitingina og samstundis móttaka uppihaldsveiting og stuðul frá tí almenna. Veitingin kann sostatt ikki leggjast aftrat t.d. arbeiðsloysisstuðli, pensjón ella aðrari uppihaldsveiting. Hetta er ein meginregla, sum t.d. er vanlig í almannalóggávu.

Mett verður, at tað eru fleiri fyrimunir við uppskotinum. Eitt nú fer uppskotið at gera tað møguligt hjá fleiri foreldrum at velja at ansa egnum børnum heima eitt sindur longur, enn bert í barsilsfarloyvistíðarskeiðnum, heldur enn at lata tey fara á stovn. At foreldur fáa meira tíð saman við sínum børnum og betri møguleikar at ansa teimum, meta uppskotssetararnir verða ein fyrimunur fyri bæði børn og foreldur.

Harafturat kann hetta vera eitt amboð hjá kommununum betur at kunna skipa barnaansing.

Avleiðingarnar av uppskotinum
Av tí at hetta er ein sjálvboðin kommunal skipan, hevur uppskotið í sjálvum sær ongar fíggjarligar avleiðingar við sær, hvørki fyri land ella kommunur.

Fyri tær kommunur, ið velja at brúka heimildina, fer hetta at hava við sær fíggjarligar avleiðingar. Av tí, at tað vera kommunurnar hvør sær, sum fara at áseta upphæddina, fara kommunurnar eisini at hava eitt fíggjarligt rásarúm at avgera fíggjarligu avleiðingarnar av uppskotinum, um tær velja at brúka møguleikan. Harafturat fara kommunur, sum seta skipanina í verk, at spara í rakstrarútreiðslum av kommunalari ansing. Tískil ber ikki til at siga neyvari um fíggjarligu avleiðingarnar.

Uppskotið hevur ongar umsitingarligar avleiðingar fyri landið. Um kommunur velja at brúka heimildina, fær hetta umsitingarligar avleiðingar fyri kommununa, ið skal umsita skipanina. Tað verða eisini kommunurnar, ið skulu hava eftirlit við skipanini. Tí fer uppskotið at hava við sær størri byrðar á tær kommunalu umsitingarnar, sum velja at brúka heimildina í lógini.

Serligar viðmerkingar

Til § 1

Til § 6 b, stk. 1
Sum nýggj grein, eftir 6 a, verður grein 6 b sett inn.

§ 6 b, stk. 1 inniheldur høvuðsendamálið við løgtingslógarbroytingini. Endamálið og ásetingin hevur sín uppruna í samgonguskjalinum frá 2019 millum Fólkaflokkin, Sambandsflokkin og Miðflokkin.

Sum ásett, so fáa kommunur við hesi heimild møguleikan at velja at bjóða foreldrum við børnum upp til barnagarðsaldur eina veiting, um børn teirra ikki fara á dagstovn ella í dagrøkt sambært § 3 í dagstovnalógini.

Hetta er ein heimild, sum kommunurnar fáa, og ikki ein skylda sum verður áløgd kommununum. Skipanin kann tí hóskandi lýsast sum ein sjálvboðin skipan, har tað verður latið upp til ymisku kommunurnar at taka støðu til, um tær ynskja at bjóða sínum borgarum henda møguleika.

Hóast tað er eyðsýnt, at foreldur í sjálvum sær eru egnaði at ansa og ala upp síni egnu børn, kann tað vera eina ávísur sosialur váði fyri børnini og samfelagið, um børnini ikki koma í samband við onnur børn, ella bert koma í samband við børn í avmarkaðan mun. Hetta kann hava við sær, at børnini ikki mennast nøktandi sosialt ella málsliga. Við hesum í huga er skipanin bert galdandi fyri børn upp til barnagarðsaldur.

Til § 6 b, stk. 2
Stk. 2 inniheldur ásetingar um avmarkingar fyri at fáa veitingina.

Meginreglan er, at foreldur, ið ætla sær at koma undir hesa skipan, skulu fáa betri fíggjarligt rásarúm og harvið kunna velja at fara av arbeiðsmarknaðinum í eitt styttri tíðarskeið fyri at ansa egnum børnum upp til barnagarðsaldur. Tað er ikki ætlanin, at skipanin skal koma afturat øðrum almennum veitingarskipanum.

Avmarkingin í punkt 1 ásetur tí, at tað skal ikki bera til at móttaka:

- Arbeiðsloysisstuðul sambært løgtingslóg nr. 113 frá 13. juni 1997 um arbeiðsloysistrygging og arbeiðsávísing,
- Útgjald frá barsilsskipanini sambært løgtingslóg nr. 48 frá 3. apríl 2001 um barsilsskipan,
- Veiting sambært løgtingslóg nr. 48 frá 10. mai 1999 um almannapensjónir o.a.,
- Uppihaldsveiting sambært løgtingslóg nr. 72 frá 25. mai 2020 um almannatrygd og tænastur,
- Lestrarstuðul sambært løgtingslóg nr. 36 frá 3. mai 2007 um lestrarstuðul, ella
- Uppihaldsveiting ella lønaríkoyti sambært løgtingslóg um arbeiðsfremjandi tiltøk

Avmarkingin í punkt 1 fevnir tó ikki um:
- Familjuíkoyti sambært løgtingslóg nr. 160 frá 24. desember 2015 um familjuíkoyti og
- Veitingar sambært løgtingslóg nr. 71 frá 20. mai 1996 um barnagjald til einsamallar uppihaldarar o.fl.

Við uppihaldsveiting sambært løgtingslóg nr. 72 frá 25. mai 2020 um almannatrygd og tænastur (almannalógin) er at skilja veiting sambært §§ 11, 13 og 25.

Punkt 1 tilskilar eisini, at heldur ikki ber til at fáa arbeiðsloysisstuðul, barsilspengar ella lestrarstuðul samstundis, sum foreldur fáa frá hesi skipan. At tað ikki skal kunna bera til at fáa barsilspengar samstundis er, tí henda skipan ikki er ætlað sum ein eyka fíggjarligur stuðul til foreldur, meðan tey eru í barsil.

Leggjast kann afturat, at fyri at fáa arbeiðsloysisstuðul, skal ein persónur sambært § 14 í løgtingslóg um arbeiðsloysistrygging og arbeiðsávísing vera tøkur á arbeiðsmarknaðinum. Mett verður ikki, at ein persónur, sum kemur undir skipanina við, at pengarnir fylgja barninum, og fær veitingina, hevði verið mettur tøkur sambært løgtingslóg um arbeiðsloysistrygging og arbeiðsávísing.

Í høvuðsheitum er skipanin ætlað at skulu virka, eftir at barsilsstíðarskeiðið er liðugt.
Sum ásett í punkt 2, skal tað heldur ikki bera til at hava nakað, ið ber brá av einum fulltíðar starvi samstundis. Endamálið er tað sama, at foreldur fáa betri fíggjarlig kor at vera um síni egnu børn heima, uttan at tey skulu vera upptikin av øðrum. Tó er tað ikki soleiðis, at foreldur einki arbeiði kunnu gera samstundis. Eitt nú kann hugsast, at foreldur sita í nevnd, arbeiða hjá sjálvbodnum felag, ítróttarfelag ella hava onkra smærri uppgávu, ið tey kunnu loysa, tá børnini ikki krevja, at foreldrini eru um tey alla tíðina, ella tá makin ella onnur eru um barnið. Einki mark er sett fyri,

hvussu nógv foreldrini kunnu arbeiða. Tað verða kommunurnar, ið skulu meta um, í hvussu stóran mun til ber at arbeiða og samstundis fáa frá hesi skipan.

Harafturat er tað í punkt 3 ásett, at foreldur og barn skulu búgva á sama bústaði. Mett verður ikki, at tað er í samsvari við endamálið við lógaruppskotinum, um foreldur og barn ikki búgva á sama bústaði.

Eftirsum tað verða kommunurnar hvør sær, ið fara at umsita og hava eftirlit við ásetingunum, verða tað eisini kommunurnar hvør sær, sum mugu taka støðu til, hvussu tær skipa eftirlitið.

Til § 6 b, stk. 3
Bæði foreldrini kunnu ikki koma undir skipanina og fáa veitingina fyri sama barnið samstundis. Hetta merkir tó ikki, at bæði foreldrini ikki kunnu koma undir skipanina samstundis, um talan er um tvey ymisk børn.

Til § 6 b, stk. 4
Sambært stk. 4 verður tað tann einstaka kommunan, ið skal áseta upphæddina. Til ber at siga, at í teimum førum, tá børnini ikki verða ansað á stovni, sparir kommunan útreiðslur, og tí er markið á veitingini tongt at ítøkiliga kostnaðinum fyri ansing í kommununi.

Tá tað í løgtingslóg nr. 67 frá 10. mai 2000 um dagstovnar og dagrøkt (dagstovnalógini) er ásett, at foreldragjaldið fyri stovnspláss í mesta lagi kann vera 30% av tí, tað kostar í rakstri at hava eitt barn á stovni, er avgjørt, at veitingin í mesta lagi kann vera 70% av miðal rakstrarútreiðslunum av at hava eitt barn á stovni.

Kommunufelagið hevur áður upplýst, at miðalkostnaður fyri ansing á vøggustovu kring landið í 2022 var kr. 160.000. Veitingin hevði tí í 2022 í mesta lagi kunnað verið 70% av kr. 160.000. Tað er ein árlig skattafrí veiting á kr. 112.000 ella kr. 9.333,33 um mánaðin. Harafturat skulu foreldrini sleppa undan at rinda foreldragjald.

Sum ásett kunnu kommunurnar áseta eitt lægri gjald.

Til § 2
Gildiskomuáseting.

Á Løgtingi 7. mars 2024

Beinir Johannesen Árni Skaale Jørgen Niclassen

Elsebeth Mercedis Gunnleygsdóttur Bárður á Lakjuni